

УДК 372.881.111

Годованець Наталія Іванівна

кандидат філософських наук, доцент
доцент кафедри іноземних мов

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м.Ужгород, Україна

Леган Вікторія Петрівна

викладач кафедри іноземних мов

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м.Ужгород, Україна

КОРОТКИЙ ОГЛЯД ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті подано короткий огляд інтерактивних технологій навчання іноземної мови. Виявлено що інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету. Суть його полягає у тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії. Розглянуто принципи інтерактивної роботи. Охарактеризовано методи інтерактивного навчання. До них відносять презентацію, рольові ігри, дискусії, «мозковий штурм», конкурси з практичними завданнями та їх подальше обговорення, метод проєктів.

Ключові слова: навчальний процес, методи, технології, іноземна мова, навчання.

Вступ. Стрімкий розвиток сучасного суспільства вимагає від студента швидкого засвоєння і розуміння навчального матеріалу, особливо мови. Оволодіння, як мінімум, однією іноземною мовою у наш час стає невід'ємною вимогою до професійної компетенції спеціаліста. Саме тому сьогодні необхідно приділяти серйозну увагу ефективності та якості процесу навчання іноземних мов. У сучасному суспільстві джерелом знань може виступати не тільки викладач, а й комп'ютер, телевізор, відео. Студенти повинні вміти осмислювати отриману інформацію, трактувати її, застосовувати в конкретних умовах; водночас думати, розуміти суть речей, вміти висловити думку. Саме цьому сприяють інтерактивні методи навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні й практичні аспекти використання інтерактивних технологій і методів навчання у вищих навчальних закладах представлені в роботах В.Беспалько, В.Євдокимова, О.Пехоти, Л.Пироженко, В.Серікова, С.Сисоєвої, І.Якиманської та інших вітчизняних і зарубіжних учених. Інтерактивні технології навчання, як технології, що сприяють соціальному становленню особистості, розглянуті в роботах Б.Ананьєва, Л.Виготського та ін. Проблема інтерактивного спілкування присвячені науковій праці М.Богомолі, Б.Ломова, Р.Немова, Л.Уманського тощо. Класифікацію інтерактивних методів навчання пропонують в своїх дослідженнях Л.Вавилова, Є.Голант, Т.Паніна.

Мета статті охарактеризувати інтерактивні методи навчання іноземної мови.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, існують такі моделі організації навчання іноземних мов у вищій школі: пасивна – студент виступає в ролі пасивного слухача (лекція-монолог, демонстрація, пояснення нового матеріалу); активна – студент виступає активним суб'єктом навчання. В активній моделі може бути реалізовано навчання іноземних мов як не інтерактивно (самостійна робота, виконання вправ, творчих завдань), так й інтерактивно, тобто в умовах постійної, активної взаємодії (діалогу) всіх суб'єктів навчання (робота в парах, дискусія, бесіда, фронтальне опитування тощо).

Інтерактивні технології навчання включають чітко спланований очікуваний результат навчання, окремі інтерактивні методи, засоби та форми навчання, що стимулюють процес пізнання, розумові і навчальні умови й процедури, за допомогою яких можна досягти запланованих результатів [11, с.230]. Н.Мурадова, наприклад, стверджує, що інтерактивне навчання – це навчання, заглиблене в процес спілкування. Для підвищення ефективності процесу навчання необхідна наявність трьох компонентів спілкування, а саме: комунікативний (передача та збереження

вербальної і невербальної інформації), інтерактивний (організація взаємодії в спільній діяльності) та перцептивний (сприйняття та розуміння людини людиною) [8]. Принципи інтерактивної роботи: – одночасна взаємодія – всі учні працюють в один і той же час; – однакова участь – для виконання завдання кожному учневі дається однаковий час; – позитивна взаємодія – група виконує завдання при успішній роботі кожного учня; – індивідуальна відповідальність – при роботі у групі у кожного учня своє завдання.

Інтерактивність у навчанні можна пояснити як здатність до взаємодії, навчання у режимі бесіди, діалогу, дії. Отже, інтерактивним можна назвати метод, в якому той, хто навчається, є учасником. Учень не виступає лише слухачем, спостерігачем, а бере активну участь у тому, що відбувається на уроці [4, с.6]. У системі інтерактивного навчання виділяють такі основні принципи методики співробітництва: 1) позитивна взаємозалежність – група досягає успіху за умови гарного виконання завдань кожним студентом; 2) індивідуальна відповідальність – працюючи в групі, кожен студент виконує своє завдання, відмінне від інших; 3) однакова участь – кожному студенту надається однаковий за обсягом час для ведення бесіди або завершення завдання; 4) одночасна взаємодія – коли всі студенти залучені до роботи [2, с.57].

У ході навчання писемного мовлення інтерактивні форми роботи застосовують у поодиноких випадках. Інтерактивне навчання писемного мовлення у вищій школі повинно формувати і розвивати уміння обговорення, аналізу, взаємоперевірки і самооцінювання [5, с.4].

Основним завданням навчання писемного мовлення є розвиток практичних навичок і вмінь, що дозволяють ефективно створювати письмові висловлювання необхідного обсягу і формату, відповідно до заданих параметрів, а також аналізувати й коригувати написаний текст для максимального його удосконалення [5, с.5].

Методика організації інтерактивного навчання писемного мовлення керується основними принципами навчання англійської мови:

1) активність – усі учні залучені до участі у кожному етапі навчання писемного мовлення та відповідають за розвиток своїх умінь. Використання інтерактивних методів навчання при цьому передбачає активну взаємодію між учнями, взаємодопомогу і участь у груповій роботі, що дозволяє зменшити кількість помилок при написанні тексту;

2) розвиток особистості – учні мають усі умови для особистісного розвитку, пізнавальної активності і творчої самостійності, набувають найважливіших соціальних навичок;

3) інтегративний взаємозв'язок розвитку писемного мовлення з іншими видами мовленнєвої діяльності: аудіюванням, читанням і усним мовленням [7, с.48-52].

У ході інтерактивного навчання першочергово вирішується проблема не лише корегування, але й застереження від помилок. Пропонуючи студентам вправи на виявлення помилок, їх коригування, аналіз і обговорення у ході інтерактивної роботи, а також організовуючи взаємоперевірку письмових робіт студентами, створюються умови для максимального запобігання помилок в усному мовленні.

Використання інтерактивних методів навчання спонукає не лише студента, але й викладача до постійної творчості, сприяє розвитку педагогічних здібностей, орієнтує на пошук унікальних якостей студентів, особливостей їх мислення.

Структура заняття з англійської мови із застосуванням інтерактивних технологій проходить в чотири етапи: 1) Підготовка. Цей етап передбачає організаційні моменти, такі як роздатковий матеріал, вирішення питань місця проведення та необхідних технічних засобів. 2) Вступ. На даному етапі важливі пояснення правил, мети, технічно сформоване завдання, розділення на групи, розподіл ролей та нагадування студентам про кількість відведеного на «гру» часу. 3) Проведення. Обов'язковим є обговорення заданих викладачем ситуацій, самостійний або груповий пошук рішень, формування відповідей. 4) Рефлексія та результати. Елементами даного етапу є обговорення результатів «гри», оцінювання, зворотній зв'язок [1, с.7-11].

Інтерактивне навчання на уроках англійської мови орієнтоване на: – розвиток належного мислення, певної самостійності думок, висловлення своєї власної думки, вироблення творчого ставлення, сприйняття іншомовного носія, розвиток правильного мовлення, самостійного осмислення матеріалу, засвоєння лексики, чітке та правильне мовлення; – розвиток здатності до навіювання думок, зразків поведінки, відстоювання власної думки, створення ситуації дискусії, зіткнення думок; розв'язання певної проблемної ситуації в умовах інтерактивних технологій, що активно стимулює діяльність мислення, спрямовану на подолання протиріччя, непорозуміння; – вироблення критичного ставлення до себе, вміння бачити свої помилки та адекватно ставитися до них; розвиток таких умінь, як бачити позитивне і негативне, порівнювати себе з іншими й адекватно себе оцінювати.

Інтерактивне навчання сприяє самопізнанню особистості і на цій основі взаєморозумінню викладача та студента та розумінню студентами вимог і критичних зауважень викладача. Завдяки правильному, адекватному усвідомленню не лише позитивного, а й негативного у власній поведінці, діях, навчанні, виникає критичне ставлення до себе, що кінце потрібне насамперед для сприймання вимог інших [10, с. 139–141].

Навчання ефективніше в тому випадку, коли: – при формуванні цілі викладання враховані інтереси слухачів; – воно відповідає їх нагальним потребам і глибоко мотивоване; – пов'язане з їх минулим і теперішнім досвідом; – учасники активно залучені до процесу навчання і самі ним керують; – створена атмосфера взаємоповаги [12, с.65].

До інтерактивних методів навчання відносять презентацію, евристичні бесіди, рольові ігри, дискусії, «мозковий штурм», конкурси з практичними завданнями та їх подальше обговорення, проектування бізнес планів, проектів, проведення творчих заходів, використання мультимедійних комп'ютерних програм та залучення англомовних спеціалістів.

Гра – найбільш доступний для дітей вид діяльності, спосіб переробки отриманих із зовнішнього світу вражень. У грі яскраво проявляються особливості мислення та уяви дитини, його емоційність, активність, розвиваюча потреба

в спілкуванні. Кожна гра має свої особливості, але є індивідуальною в кожному варіанті. У психології гра традиційно розглядається як форма діяльності в умовах ситуацій, спрямована на відновлення та засвоєння суспільного досвіду, зафіксованого в соціально-закріплених способах, здійснення предметних дій, у предметах науки і культури [6].

Наступним видом інтерактивної діяльності є дискусія. Це ціленаправлений та впорядкований обмін думками, твердженнями з метою «знаходження істини» або формування в учасників певної точки зору. Дуже важливий момент, що дискусія ведеться серед однолітків, вчитель контролює тільки її хід, але не сам зміст, тобто вона стає сильним засобом самовираження, стимулом. Зміст може змінюватися залежно від ситуації, що дійсно має значення – це кінцевий результат – відтворення студентами акту комунікації.

Однією із самих активних дискусійних форм заняття можна виокремити «Мозковий штурм» (Brainstorm), що містить спільне розв'язання проблем. Метою цієї гри є забезпечення генерації ідей для неординарного рішення певної проблеми. Загальновідома технологія, суть якої полягає в тому, що всі учні по черзі висловлюють абсолютно всі, навіть аналогічні думки з приводу проблеми. Висловлене не критикується і не обговорюється до закінчення висловлювань. Так, інтерактивна техніка «Мозковий штурм» використовується на етапі мотивації, щоб розвивати творчі здібності учнів та вміння висловлювати свою думку. Для опрацювання подається або ситуація, або лише ключові поняття із заданої теми; завдання учнів полягає у вирішенні ситуації, точніше – у розробці варіантів її вирішення і у тому, щоб порівняти свої результати з інформацією, наданою вчителем.

Метод проектів є одним із активних методів проведення занять, який передбачає індивідуальну, парну чи групову діяльність тих, хто навчається, що забезпечує гарантоване досягнення спланованого результату. Проекти мають деякі загальні риси: – використання мови в комунікативних ситуаціях, які наближені до реальних умов спілкування; – спонукання студентів до самостійної роботи (індивідуальної або групової); – пошук та вибір теми проекту, яка максимально цікавить учнів, і безпосередньо пов'язана з умовами, в яких проект виконується; – пошук мовного матеріалу, видів завдань та послідовності роботи згідно з темою та метою проекту; – візуальний показ кінцевого результату [9, с.25].

Домінантною рисою всіх проектів є їх позитивна мотивація. Але чому проектне навчання є настільки мотивуючим? Це пояснюється наступними причинами: проект є індивідуальною роботою; проектна робота є дуже активним посередником; ті, що навчаються, не лише ознайомлюються з лексикою чи вживають її, вони: – збирають інформацію; – малюють карти, малюнки, діаграми, складають плани; – групують тексти, використовують наочність; – проводять опитування, інтерв'ю, проводять дослідження, роблять записи [3, с.32].

Висновки. Отже, проаналізувавши вищезгадані інтерактивні методи навчання, які застосовуються в процесі вивчення іноземної мови можна зробити висновок, що вони дають студентам можливість виявляти проблеми, збирати й аналізувати інформацію, знаходити альтернативні рішення й обирати найбільш оптимальний шлях розв'язання задач у процесі як індивідуальної, так і групової роботи. Таким чином, виникає нагальна потреба більш активного використання інтерактивних технологій у практиці вищої школи, зокрема детальної розробки методики організації навчання іноземної мови.

Список використаної літератури

1. Гін А. Безкровна атака: Технологія проведення навчального мозкового штурму: [Цікава і проста форма навчальної діяльності] // Завуч (Перше вересня). – 2000. – №8. – С.7-11.

2. Глушок Л.М. Застосування інтерактивних методів при викладанні англійської мови у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії / Л.М.Глушок // Педагогічний дискурс. – 2010. – Серпень. – С.56-59.
3. Егоров О. Мобильность “мозгового центра”: Методическая служба инновационной школы // Учитель (Россия). – 2000. – №5. – С.30-32.
4. Коваленко О. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформації іншомовної освіти / О.Коваленко // Іноземні мови в навчальних закладах. – Педагогічна преса, 2003. – С. 4-10.
5. Литвин С.В. Система вправ для навчання писемного спілкування учнів старших класів середньої загальноосвітньої школи / С.В.Литвин // Іноземні мови. – 2001. – № 1. – С.4-9.
6. Лияскина Т.В. Использование игровых компьютерных программ в самостоятельной работе студентов при изучении иностранного языка // Актуальные вопросы преподавания иностранных языков в школе и вузе: Межвуз. сб. науч. тр. – Уссурийск, 1998. – С.48-53.
7. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / кол. авторів під керівн. С.Ю.Ніколаєвої. – Вид. 2-ге, випр. і перероб. – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.
8. Мурадова Н.С. Коммуникативностьсвязующая роль культуры общения студентов технических заведений в интерактивном обучении. – URL: <http://www.ostu.ru/conf/ruslang2004/trend2/muradova.htm>
9. Полат Е.С. Метод проектов на уроках иностранного языка // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 2. – С.25-26.
10. Пометун О.І. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О.І.Пометун, Л.В.Пироженко. – К., 2002. – 237 с.
11. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. пос. / О.І.Пометун, Л.В.Пироженко. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
12. Philips B.D. Role-playing games in the English as a Foreign Language Classroom. – Taipei: Crane Publishing Ltd., 1994. – 729 p.

Стаття надійшла до редакції 22.04.2017 р.

Годованец Наталья

кандидат философских наук, доцент
доцент кафедры иностранных языков
Государственное высшее учебное заведение
«Ужгородский национальный университет», г.Ужгород, Украина

Леган Виктория

преподаватель кафедры иностранных языков
Государственное высшее учебное заведение
«Ужгородский национальный университет», г.Ужгород, Украина

КРАТКИЙ ОБЗОР ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

В статье представлен краткий обзор интерактивных технологий обучения иностранному языку. Выявлено что интерактивное обучение - это специальная форма организации познавательной деятельности, которая имеет конкретную, предполагаемую цель. Суть его заключается в том, что учебный процесс проходит в условиях постоянного, активного взаимодействия. Рассмотрены принципы интерактивной работы. Охарактеризованы методы интерактивного обучения. К ним относят презентацию, ролевые игры, дискуссии, «мозговой штурм», конкурсы с практическими задачами и их последующее обсуждение, метод проектов.

Ключевые слова: учебный процесс, методы, технологии, иностранный язык, обучение.

Hodovanets Nataliia

Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor
Department of Foreign Languages
State Higher Educational Establishment «Uzhhorod National University»
Uzhhorod, Ukraine

Lehan Victoriia

Lecturer
Department of Foreign Languages
State Higher Educational Establishment «Uzhhorod National University»
Uzhhorod, Ukraine

BRIEF OVERVIEW OF INTERACTIVE METHODS OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING

The brief overview of interactive methods of foreign language teaching has been conducted in article. It has been revealed that interactive is a special form of the organization of cognitive activity which has the specific, estimated goal. Its essence is in the fact that educational process takes place in conditions of continuous, active interaction. Methods of interactive teaching have been characterized. These include presentation, role-playing games, discussions, "brainstorming", competitions with practical tasks to them and their subsequent discussion, a method of projects. Game is the kind of activity, most available to children, a way of processing of the impressions received from the outside world. Each game has its own features, but is individual in each case. The discussion is one of interactive activities. It is purposeful and ordered exchange of opinions, statements with the aim to "find the truth" or form of a point of view in participants. Very important point that the discussion is conducted among peers, the teacher controls only its course, but not content, that is it becomes strong means of self-expression. One of the most discussable forms of lesson is "Brainstorm". The purpose of the game is ensuring generation of the ideas for the extraordinary solution of a certain problem.

Key words: educational process, methods, technologies, foreign language, training.